

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE
Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

ADMINISTRACIÓ:

St. Bernat, 5, Pral. 2.^a
CIUTAT DE MALLORCA
Administrador: Juan Riutort.

LA AURORA

¿A ON LA VENEN?

A Manacor: Ca-mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.

A Palma: Llibreria d'En Guasp Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer-Sta. Eularia, 25.—Llibreria de N' Ernest Frau, Brossa.—Llibreria Amengual y Muntaner.

Surt cada di sapte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ha guany

Altres pic es submarins

En tornen fer de ses seues entre ses Balears i sa Península.

Dia 5 d'aquest mes devers ses costes de Bagur (Empurdà) un submarí alemany o austriac tirà a fons un vapor anglès i un grec. S'inglès se deia *Mcunt Soniston*, de 4500 tonellades, i en duia 3700 de carbó a Marsella. Ses tripulacions, gracies a Deu se pogueren salvar.

Aquells mateixos dies a sa costa de St. Feliu de Guixols un submarí combaté amb tres vapors mercants armats, i no s'ha pogut sebre com acabà sa cosa.

Dia 8 arribà a Aguilas (Murcia) es vapor danès *Laiçi* que duia ses tripulacions de dos vapors inglesos, *Trydent* i *Nesbourg* que un submarí havia tirats a fons a trenta milles de Mallorca.

Es mateix dia 8 un altre submarí a 30 milles des port de Sóller tirà a fons dos vapors mercants de gran tonellatge, segons digueren ets oficials des creuer francès que aqueix dia aturà es vapor mallorquí *Rei En Jaume II*, que se'n anava a Marsella.

Fa unes quantes setmanes davant Alger un altre submarí tirà a fons una partida de vapors francesos i inglesos; i afegixen veus... aliades que llavó un vapor anglès tirà a fons el submarí.

Dia 9 un submarí austriac entre ses costes de Catalunya i Marsella tirà a fons es vapor italià *Sebastiano* que venia de Nova York cap a Génova i duia cinquanta mil saques de farina; se pogué salvar sa tripulació.

Es mateix dia 9 aquest submarí o un altre davant Portvendres (costes de Rosselló) tirà a fons un altre vapor de sa matrícula de Bilbao, de nom *Lacocortamendi*, de quatre mil tonellades que venia d'Inglaterra carregat de carbó cap a Italia.

Poràn ets aliats no fer gaire cosa per terra contra ets alemanys; però lo que es diu per mar...? Qui no hu veu que hu són senyors de la mar? a sa man-revés!

Més eixides des zeppelins

Aqueixes ferestes màquines voladores d'ets alemanys devers dia 10 volaren part damunt ses costes orientals d'Inglaterra, i no un ni dos ni tres solament, sinó devers dotze. Sembla que feren maig per llarc, encara que no en sabem es net per amor de sa censura inglesa, que obrí totes ses cartes que surten d'Inglaterra; i si duen res que no és favorable an ets inglesos, no hu deixa passar. Així és que estam a les fosques respecte de lo que passa a Inglaterra en quant a sa guerra i a Irlanda. Així és que des diaris inglesos no se pot treure res en net d'això des zeppelins. Un diari d'Amsterdam (Hollandia) diu que viatgers venguts d'Inglaterra conten de sa gran destrossa que hi feren es derrers zeppelins que hi volaren. A sa desembocada des riu Humber esfondraren un creuer de tres xemeneies i a Cloetorpes feren malbé un altre navili de guerra. An es port de Inmingham feren tant de maig, que han hagut de tancar es port. A Norwich passaren an el dimoni ses vies des ferro-carril. A Douvres calaren foc an es magatzems des port. A Londres a sa banda de llevant també hi

arribaren de bona manera, esbucant dues fàbriques de municions. Es dimonis de seppelins sabien que allà hi havia aqueixes fàbriques i cla-clac! hi en taferraren ses bombes. Diuen que es diaris inglesos reberen ordes de no dir res de tot aquest endiumenjat.

Lo que sembla qu'encara es voladors inglesos no se són dignats d'anar a bombetjar Berlin. Deu esser que no los ha llegut.

Es secret des progressos de s'ofensiva inglesa

Diu un diari d'Amsterdam que, com ets inglesos i francesos investiren ets alemanys ara sa primeria de juliol an el Somme, ses tropes aliades eren deu vegades superiors a ses alemanyes, i ja hu crec que tot d'una progressaren, però que després arribaren reforços an ets alemanys, i ets aliats ja moderaren sa seua investida, i així s'estàn avensant una mica a unes bandes i reculant a altres, una tirada per hom com es serradors.

Lo que és anant així, poria esser que es dia del judici final hora baixa ets aliats les hagen trets de França i de Bèlgica an ets alemanys, i estàn ben exposats a no haver-los poguts treure encara.

Sa victoria d'ets italians

Ets italians a la fi han presa an ets austriacs sa ciutat de Goritzia, que és una mica de ciutat dins una vall rodada de muntanyes per sa banda d'Austria, sense condicions de defensa, no gaire lluny de sa partió d'Austria amb Italia. Per allà passa es celebre riu Isonzo, a on s'han estat ets italians més d'un any per passar i prendre Goritzia, que ja era un claper amb tantes de bombes que hi havia tirades s'artilleria italiana. Ets austriacs abandonaren la ciutat, ocuparen ses fortificacions que tenen a ses muntanyes des contorns de Goritzia, i ets italians llavó entraren dins aqueixa ciutat. An això se reduex sa victoria d'ets italians.

Lord Kitchener era masó

No hu diu cap germanófil; e-hu proclama sa mateixa masoneria d'Inglaterra i d'Italia per via d'aqueixes dues cartes, que les publica es periòdic francès *Le Franc-Catholique* dia 6 d'aquest mes, que mos arribà aqueis dies?

Aquestes cartes son preses de *Rivista Massonica* de Roma, de 30 de juny d'anguany, plana 211.

Diuen així, traduïdes literalment.

Roma, 15 juny, 1916.

A la *Sereníssima Gran Llogia Unida d'Inglaterra*. A Londres.

Molt poderós i respectable Gran Mestre!

Ilustres i Venerats Germans Franc-masons:

Sa Comissió des Grant Orient d'Italia, aplegada ahir, ha resolt per unanimitat expressar an aqueixa *Sereníssima Gran Llogia* es sentiments des dolor més fondó per sa greu perda que ha patida sa nació inglesa

amb sa mort tràgica de s'Ilustre Franc-masó Lord Kitchener.

Sa Masoneria italiana, que veu amb goig que amb sa fraternitat actual d'armes s'enforteixen es vincles que mai se romperen de simpatia entre sa noble nació inglesa i sa nació italiana, plora amb voltros sa mort de s'homo ilustre que ha consagrades a sa gran causa de sa llibertat des pobles i des dret de gents¹ ses eminentes qualitats des seu cor i de sa seua intel·ligència, i espera sa victòria infal·lible de ses nacions aliades, que serà sa millor glorificació de s'obra perdurable d'aquell gran soldat.

El Gran Mestre: Hector Ferrari, Grau 33.

Es Gran Secretari de sa Gran Llogia d'Inglaterra respongué:

Londres, 23 de juny, 1916.

Estimat Senyor i Ilustre Gran-Mestre.

Sa Gran Llogia Unida d'Inglaterra me comana que vos exprès lo molt que ella aprecia sa simpatia des Consei des Grant Orient, manifestada dins sa vostra carta de 15 de corrent per la perda irreparable que experimenta sa nostra nació amb sa mort des nostros Ilustre Germà: Lord Kitchener.

Sa Gran Llogia d'Inglaterra regoneix dins sa vostra comunicació es sentiment fraternal de bon de veres que sens dupte existirà sempre entre ses dues nacions d'Italia i d'Inglaterra i l'esperansa sincera que s'aliança d'elles cimentarà més sòlidament ses relacions d'amistat entre es dos països.

E. Letchworth, Gran Secretari.
A l'Ilustre i Venerable Héctor Ferrari, Grau 33, a Roma

¡Pobre Lord Kitchener, masó i mort repentinement així com morí! Deu l'ha ja perdonat. Amèn.

Com se troba Alemanya

de part dedius

Un tal D. Daniel Martner, de Chile, que es Govern d'allà li pagà ets estudis de Ciències Polítiques a s'Universitat de Bonn, d'Alemanya, a on no fa gaire prengué es grau de Doctor, tornant-se'n a Chile, passà s'altre dia per Madrid, i li anà a demanar de l'estat d'Alemanya un redactor de *Correo Español*. El Sr. Martner digué tot això:

«Se equivocan los que hablan por acá de que en Alemania se desea la paz, de que el pueblo alemán no ve ya la guerra con entusiasmo ni confía en la victoria.

«La resistencia, la continuidad en el espíritu de sacrificio, la fe inquebrantable en sus directores y en su causa, son cosas que pasan realmente.

«Nadie piensa en acabar la guerra, y menos ésta se acabará por falta de víveres de boca y guerra. Viven en plena ilusión los que tal piensan; Alemania no se rendirá por falta de subsistencias o de municiones.

«Porque no hay que negar que en Alemania hay escasez de ciertos artículos, de carne y manteca, por ejem-

(1) Ets aliats donen es nom de llibertat des pobles i dret de gents a la que los convé i los fa es brou bo. Es un enginy admirable per enganar... beneits, que en temps de Salomó ja eren innumerables, i de llavó ensà encara han crescent, com ses xinxes i es microbis.

plo, tan necesarios desde luego; pero esto mismo prueba de que es capaz en su heroísmo el pueblo alemán.

«Lo que si se puede afirmar es que la situación no empeorará por mucho que dure la guerra, y si es hoy algo difícil, se debe a la previsión servida de una admirable organización, que hará imposible escasez mayor en lo porvenir.

«En Alemania todos reciben hoy igual ración. El dictador para las provisiones se encarga de que esto se cumpla. Digno de estudio es este organismo; su nombre indica cuales son sus funciones.

«Los alemanes son sabios, y para prevenir y guardar, ahora en el verano prodigan en los mercados los frutos y verduras que no se pueden conservar para el invierno, y la gente, naturalmente, de ellos tienen que surtirse, y luego en invierno lanza el dictador al mercado lo necesario, según su clase.

«Los Municipios reparten al precio inverosímil de 20 peniques (25 céntimos) la abundante ración de rancho con tocino, etc., todas las necesarias para los pobres de su demarcación. Este reparta se verifica a las once de la mañana y a las siete de la tarde.

«Se puede asegurar que en este orden no se estará peor en lo futuro. Gracias a la organización alemana, aunque con escasez, la crisis de las provisiones está resuelta.

«En cuanto a primeras materias para la fabricación de municiones y material de guerra, tampoco faltarán, por mucho que sea la duración de la misma.

«Al principio de la campaña ante el temor de que escasearan los metales, el cobre sobre todo, se dictaron medidas para hacer aprovisionamientos de aquél, y se dió orden a los Ayuntamientos de comprar y recoger a los particulares el cobre y metales que presentaran, para lo cual fueron estimulados los ciudadanos por la Prensa y las autoridades.

«Además, el descubrimiento y beneficio de las minas de cobre, de Servia, resolvió el problema para lo sucesivo.

«Y si no faltan primeras materias, menos falta donde elaborarlas, pues la gran adaptabilidad, el talento que presidió la metalización de la industria alemana hace que ésta sea fácilmente aplicable a la producción de municiones y material de campaña.

«Alemania, sin descuidar la producción y el mejoramiento de sus productos comerciales, puede decirse que es un taller, una inmensa fábrica de material de guerra terrestre y marino.

«Si a los alemanes no faltan ni ánimos de lucha, ni víveres para su población civil, menos faltarán municiones a sus soldados para atacar y defenderse.

«Labor de la Prensa en los actuales momentos es la de infiltrar y preparar el ánimo del pueblo para una guerra larga, estimulándolo a que tome todas las medidas y precauciones para no escasear de lo más necesario en el porvenir.

«Alemania se prepara y está disponiéndose para una guerra larga, muy larga. Los fundamentos de la economía alemana son tan sólidos, que la vida ya no se resentirá más que hoy».

Com se troba Austria de part dadins

Es comandant Du Bois publica damunt es periòdic suís *Der Bund* aqueixa relació d'un viatge que feu s'altra diàssa per Austria-Hungria:

«A pesar de sa guerra, un viatge per dins Austria-Hungria sensa dificultats, fora un tros, de Suïssa a Innsbruck a on estàn suspesos es trens expressos i es registre policíac sovintetja i ès rigorós. S'explica aqueix rigor per ses operacions militars que hi ha aprop d'allà, an el Tirol. De Salzburg enllà un e'hi pot anar lo mateix que en temps de pau, i s'afluència de viatgers es grossa.

«Porieu creure que amb aquesta guerra que crida a ses armes tants i tants d'homos de denou fins a cinquanta anys, sa vida econòmica estaria aturada de tot, però no ès així. No tots ets homos, ni d'un bon tros, són a la guerra; n'hi ha moltíssims que encara no los hi han cridats. A s'agricultura no li manquen brassos, perque per tot allà on passa es ferro-carril e-hu trobau molt ben conrat i s'hi presenta un bon esplet.

«Crida s'atenció sa multitud de cavalls que queden per conrar sa terra, i això ès estat una gran cosa. En resum: fa s'efecte de que no manquen brassos, i fins veis que fan cases noves i ses carreteres i sa via fèrrea estàn de lo més ben cuidades. Sa substitució d'ets homos, cridats a la guerra, per dones an es conrò des camps, ha donat un gran compte, i no sols an aqueix servici sinò a altres el supleixen ses dones de lo millor, per exemple, es servici des ferro-carrils i carreteres.

«No importà esser defensor des feminisme per celebrar aqueixa innovació, tan benifícia per sa producció nacional. Milenars de presoners russos, fent estols de deu a vint, estàn emprats en feines des camp i industrials, i elis hi demostren zel i constància, ja que los deixen tots sols, i fan feina sensa desmandar-se gota.

«A Viena conserva sa vida es seu aspecte peculiar, encara que veuen més soldats p'es carrers. Es teatres són molt concorreguts i interessan ferm es públic; an es grans cafés e'hi toca sa música. La gent està ben confiada de guanyar sa guerra; troben així mateix que allarga massa.

«Com per tot, han pujat es comestibles a Viena, sobre tot sa carn; però no cregueu que hi haja gens de fam. Hi ha grans existències de queviures i sa cuïta d'enguany promet esser molt grossa.

«Per aquell que coneix Viena, no resulta sa vida més cara que a Suïssa, si se té en compte es canvi de moneda, i fins es dies sensa carn no són desagradables; tot lo contrari, anque de sa carn usual no en trobeu aqueix dies, en canvi trobau peix, cassà i aviram; si bé no totes ses bosses se poren permetre aqueix llait, ja que sa guerra imposa una vida sobria.

«Es notable que es vienesos no han perduda sa seua proverbial amabilitat envers d'ets extrangers, que són admesos sensa desconfiansa i tractats coralment.

«A Viena no cerquen espies i la Policia no molesta negú.

«Es vienès no coneix s'odi an es seus inemics, si treis ets italians.

«Ungria, conradora per essencia i potencia, experimenta encara manco ets efectes de sa guerra que no Austria, a on hi ha més comerç i més industria.

«Es cereals van molt bons; s'ordi, s'oset i es blat devers Budapest prometen un esplet gros; i com ademés qualsevol bossí de terra conrable l'han sembrat, espera la gent que s'esplet facilitarà es problema de que tothom tenga que menjar mentres dur sa guerra.

«També van bones ses vinyes, totes sulfatades.

«A Budapest (capital d'Ungria) es tràfec es gros ferm; aquí segueixen sa via de sa guerra millor que a Viena.

«Es periòdics les vos ofereixen p'es carrer i los prenen de mans des venedors.

«Ses redaccions des diaris publiquen es comunicats oficials dalt grandioses pisarres, i la gent s'hi aboca a llegirlos.

«Durant tot es trajecte d'Ungria trobarem innombrables trens de merques plens de productes agricòles: blat de les Indies, cereals, petroli, que venen directament de Rumania i los se'n duen a Alemanya, i en direcció contraria van altres trens carregats de manufactures alemanyes. Hi ha per lo tant un tràfec fora mida an es ferro carrils d'Ungria.

«An això afegiu-hi una mala fi de trinis, farcits de material de guerra i soldats cap a Orient.

«Impresiona de veure aquest tràfec immens desde Alemanya an es païssos balcànics i a l'Orient, senya inequívoca de que s'està realisant una transformació completa dins ses relacions des pobles».

Després de tot això que conta d'Alemanya aquell senyor de Chile i d'Austria aqueix senyor suís, els quals conten coses que han vistes i tocades amb ses mans, se veu que no hi ha res de lo que se figuren ets aliats de que alemanys i austriacs se troben ja a ses tres pedretes, que van prims de l'hom, que ja no tenen alè per apagar un llum i que se moren de fam com ses rates.

«Ja hi van calats per aigo ets aliats!»

El «Bremen»

Aquell submari mercant alemany que sorti de Brema cap an ets Estats Units i que telegrames de Londres i de París l'han donat per perdut no sabem quantes de vegades, devers diumenge arriba an aquelles costes americanes, rient-se de tants de navilis de guerra aliats que el perseguíen.

Se veu que ets aliats segueixen essent es Reis... constitucionals de la mar. Ells diuen que hi reinen; però se veu massa clar que no hi governen.

El vapor «Pagasari»

Era de sa matrícula de Bilbao i de 5.600 tonellades; duia a Italia 4000 tonellades de carbó, que ès contrabandol de guerra. Dins el golf de Lyón, dia 11 l'aglapí un submari austriac i el tirà a fons, salvant-se es Capità i 30 tripulants.

Però ¿per que aqueix vapors espanyols se'n han d'anar a fer sa causa d'ets aliats? ¿Se poren queixar si llavò los surt un submari alemany i los tira a fons?

Es allò que diu s'adagi: *qui no vol pòls, que no vaja a s'era.*

Acta

Això ès s'acta que depositaren davall sa Primera Pedra que l'illm. Sr. Vicari Capítular beneí i posà diumenge passat an es Port de Manacor per s'esglesia que hi han de fer, perque sa que hi ha ès massa petita:

«En nom de la Santíssima Trinidad, Pare, Fill i Sant Esperit, tres Persones i un sol Deu. Amen. Sia a tots cosa notoria i sabuda per aquest públic instrument que l'any del Senyor mil noucents setze, dia tretze d'agost, l'illm. Sr. Mn. Antoni Maria Alcover i Sureda, Vicari Capítular, Seu Vacant de Mallorca, constituí an el Port de Manacor i esglesia Vicarial d'aquí ma-

teix, baix del títol de la Mare de Deu del Carme, fent-li de Ministres lo M. I. Mn. Juan Quetglas i Mn. Antoni Truyols i de Prevere Assistent Mn. Però Juan Muntaner, assistint-hi altres preveres i gran multitud de poble, essent padrins els consorts D. Juan Servera i Camps i D.ª Angela Amer i Nadal, benefactors de dita esglesia, beneí segons les rúbriques i posà la Primera Pedra d'una altra esglesia més gran baix de la mateixa invocació i títol a gloria de Deu Omnipotent i de la Mare de Deu del Carme, derrera l'esglesia actual i dins el grandios solar que donà a l'esglesia anys enrera lo Excm. Sr. Marquès del Regner quant fundá aqueixa Colonia i que confronta amb quatre carrers, això ès, per la banda de tramuntana amb carrer de Gual, per la banda de mitjorn amb carrer de Sant Simon, per la banda de llevant amb carrer de Villalonga i per la banda de ponent amb carrer de Zanglada.

«Fet tot això damunt dit, Sa Illma. el Sr. Vicari Capítular, me manà a mi l'infascrit Notari fer-ne públic instrument i extendre'n tres exemplars, posant-ne un davall la Primera Pedra, un altre que es guart dins la Cancilleria Bisbal i l'altre dins l'arxiu d'aquesta esglesia de la Mare de Deu del Carme del Port de Manacor. Així ho vaig fer davant els damunt dits que suscriuen amb Sa Illma. de lo qual don fe. Llic. Antoni M.ª Alcover, pre.; Llic. J. Quetglas, Canonge. Antoni Truyols pre. (catediatic del Seminari); Pere J. Muntaner, pre.; Angela Amer. Juan Servera; Bartomeu Nadal, Major d'Intendencia; Jaume Ferrer (Bal-té del Port); Bartomeu Gomila, pre.; Fr. Roberto Redal; Juan B. Bosch (advocat), Manuel Soto, pre. (Vicari del Port); Antoni Bill-lloch (metge); Antoni Jaume (propietari); Josep Oliver (advocat); Francesc Riera i Mayol (propietari); Pere Galmés (propietari), Miquel Mestre, picapedrer.

«Així s'ès fet a les deu del matí an el lloc i dia dits.

ANTONI SANXO, Canonge.

Mestre sobre tots los mestres

Això vol dir que era un ferrer, un mestre ferrer i, si voleu, molt bon mestre. Però'n tenia una de millora: a cada moment baratava de mosso.

I deien els veinats:—Mirau que ho deu esser bon mestre: en quatre dies mos té els mossos ensenyats.

De cada dia els nous mossos hi feien més curta s'estada; fins que colque temporada es mestre degué passar la sense mosso.

I vet aquí que s'hi presenta un tal Manuel.

Quant el va veure tan agradós, una veïeta veinada de sa botiga des mestre ferrer, li va dir:—Si tu no tens mes seny que els altres mossos, poc temps hi faràs an aquesta casa. Els mossos vengà a dir-l'hi mestre, i es ferrer vol que l'anomenin mestre sobre tots es mestres; pense-hi bé: es primer dia que li donaràs un mestre rònic, te treurà de-fora.

En aquell temps els ferrers feien es carbó que havien de menester per es consum de sa fornal. Feien rabasses de marina i els-e convertien en carbó per medi de lo que encara's diu clot de ferrer.

I diu an En Manuel es Mestre:—Es teu jornal d'avui serà de fer carbó; es vespre has de venir amb s'ase ben carregat, com pertoca fer-ho un bon mosso de ferrer.

—Molt bé, mestre sobre tots los mestres.

No es vespre, a mig dia En Manuel arribà a sa botiga, i no amb es viatget de s'ase, sino amb un mul carregat a tibo.

An es mestre, si sa passada el va afectar, no ho feu veure.

El son-demà, donant caldes a una reia, es mestre, traent-la escumetjanta de sa fornal, diu, an En Manuel:

Du'm s'enduador, (es mol-lo per fer sa doa a sa reia)

—Jau, mestre sobra tots los mestres, picau! diu En Manuel.

I en lloc de s'enduador, hi posà sa mà replegada amb els dits allargats. Sa reia va quedar una perfecció.

Si sa passada l'afectà an es mestre, no ho feu veure.

Un altre dia, que an es mestre li tocà anar a fer es carbó. En Manuel quedà sol a sa botiga, i se li presenta un pagès amb un mul, per aferrar-lo. En aquell temps an eis muls no mes els aferraven de davant.

Es cas ès que's posà a ploure i sa botiga era menuda per entrar-hi es mul, i aferrar-lo a redossa. I es pagès qui afrissava.

No passeu ansia, — diu En Manuel.

I tris-tras, teia ses cames an es mul, ara una després s'altra, i posada sa pota an es caragol, els aferrà sa cosa mes meravellosa del mon, i posades ses cames an es seu lloc altra volta, van soldar, dit i fet, com si no hagues-sin estades tocades de mans.

Es pagès no se'n poria avenir; i, anant-se cap a ca-seva, troba p'es camí es mestre, qui venia de acarbonar; li contà es pas, i hi afeigí:—Tenc ansia que's teu masso no siguf mes mestre que molts de mestres.

An es mestre, si sa passada li entrà, no ho feu veure.

Sa veinadeta, tan amorosa amb En Manuel, era tan veïeta i tant reveïda, que ja no era per res.

Quant es mestre arribà a ca-seva, va dir a sa mare:

—No som vista sa veïeta de aquí daçà.

—I si l'haguesses vista, diu sa mare, no l'hauries coneguda: ella está feta una jovensana: En Manuel l'ha agafada, l'ha posada a sa fornal, i amb tres o quatre caldes, l'ha tornada una garrida joveneta.

Aquesta passada, si li entrà an mestre, no ho feu veure.

Allò fou un corn: que En Manuel havia rejuenit sa veïeta, tan reveïda; si En Manuel era un mosso mestre o més mestre que els mestres.

Això, an es Mestre, l'afectà molt, i va pensar:—Ara veuràn si som jo mestre sobre tots es mestres.

Agafa sa mare, vulguis no vulguis, la posa dins sa fornal, i amb sa primera calda la va tenir morta.

Amb això arribà En Manuel, i digué:

—Què es aquesta endemesa, mestre sobre tots los mestres?

Respon es Mestre:—Volia tornar jova ma mare, i dec haver-la picada una mica demés, i l'he morta. Tu, qui amb això hi deus tenir sa mà més trencada ¿per que no la fas tornar viva i jova a mumare?

Contesta En Manuel:—Així com estam; jova no l'hi p c fer; pero la faré ornar viva.

I amb quatre martellades que li pegà En Manuel, sa mare des Mestre ferrer, tornà a esser sa mateixa veïeta d'abans.

I an es Mestre li va dir En Manuel:

—Que cap mestre vulgui pretenir de sa mestrança, perque com manco hi pensi, podrà surtir un mosso que sia mes mestre que, ell.—I com En Manuel hi havia acabades ses feines, se'n va anar—I jo també.

I des Mestre sobre tots los mestres no n'he sabudes noves mai més.

FRANCESC CAMPS

Me la contaren l'amo de St. Roch, En Rafael Allés des Mitjorn-Gran.

Un Mercader Nou

VI

An es poble a on va En Juan avui, demà és sa festa des *Patró*.

Ses dones trafeguen per dins ca-seua, arretgien sa casa per rebre erts hostes que tal dia solen tenir.

P'es carrers passen dones amb feney-dors plens de coques-bambes, que les duen des forn i que, per cert, fan una oloreta que desperta sa gana.

Uns quants d'al-lots amb canyes ver-des i altres fent aluleia acompanyen es xeremier i es tamboriner, que, fent xal-estes sonades, recorren ses botigues per replegar ses «joies» per ses corregudes de demà. Es *Bassinier*, per obequir l'amo de sa botiga, destapa una botel·la, que sol dur topada amb un mocador de daus, i el convida a beure un glop de resolis; després li dona les gracies i es molts d'anys, i continuen la volta fent sempre ses mateixes to-cades.

Ses al-lots, que tot lo sant dia se son afanyades per fer dissapte dejorn, a toc del *Rosari* solen sortir demunt es portal totes engaumades, per mostrar s'emmidonat i fer una verba amb sos fadrins.

En Juan entrà dins es poble com la gent se comensava a ballugar, i romangué tot extranyat de veure ses al-lotes en dia fener tan enlestides, i tot d'una va pensar, si poria esser que ell ha-gués perdut un paner, i que aquell dia fos diumenge. Ne va tenir un disgust ben gros perque havia saladada sa mis-sa.

Amb sa creencia de que era diumen-ge, arriba a s'Hostal i, per treure-se es gat des sac, demana a s'Hostaler:

—Digau-me, l'amo, avui èc que ès d'u-menge?

—Homo! diu s'Hostaler. ¿I això de-manes? ¿O no sabs quin dia menges pa?

—Foi, l'amo, diu En Juan, jo ne menx cada dia!

—Idò, ¿per que demanes si som diu-menge? diu s'Hostaler.

—Com he notat que ses al-lotes van tan mudades, he pensat si hauria per-dut un paner, diu En Juan.

—¿Que no has vist, diu s'Hostaler, que a l'esglesia hi ha bandera posada?

—A dir ver, no hu he notat, diu En Juan.

—Idò, has de sebre, diu s'Hostaler, que demà an aquest poble ès festa grossa, ès sa festa des *Patró*, i s'olla gran va dins sa petita; per això ses al-lotes van tan mudades, i esperen que toquin *Completes* per anar-hi.

¿Sabs quina festa més bufarella que feim cada any tal dia com demà an aquest poble! Sé cert que no te sabrà greu esser hi vengut.

—Ja estic ben content, diu En Juan, perque d'una pedra faré dos tirs; faré es meu negoci i llavò seré a sa festa.

—No te sabrà gens de greu d'esser vengut, diu s'Hostaler, perque com te dic que tiram sa casa per sa finestra, me pots creure. De tots es pobles veinats vé gent.

Com En Juan sentí que des pobles veinats e-hi anava molta gent, s'atolondrà i tot depressa demana amb molt de interès:

—¿Sabeu, l'amo, si vendrà sa criada de s'hostal des poble d'on veng ara?

—Jo no sé de quin poble vens, diu s'Hostaler, i no te puc dir lo que me demanes: però se coneix en tu, bergant, que tens molt d'interès amb aquesta criada. Ja ès segur que la festetges, Idò, pots preparar es serró per Pagar-li ses vellanes.

—¿Jo pagar-li ses vellanes? diu En Juan. Lo que faré jo, serà, si sé que ha de venir, afluijar-me de sa festa i tocar soletes més que depressal!

S'Hostaler, que lo que mirava era es séu interès, i li sabia greu perdre aquell parroquià, diu:

—Pots estar ben segur que aquesta criada que dius, no vendrà; perque an

aquesta festa només són erts amos i ses madones amb ses seues filles es qui venen i es joves de casa-bona; ara això de criades no'n arriba cap per aquí.

En Juan, que se creia esser fuit de-bades d'aquell hostel i que ara hauria de lluitar altra volta amb el *Dimoni* si sa criada acudia an aquella festa, s'à-nima li tornà an el còs com sentí s'Hostaler que li va dir que an aquella festa no hi anaven criades de pobles externs; i ja tranquil de tot diu a s'Hostaler:

—Lo que porieu fer, l'amo, diu En Juan ès es sopar amb quatre grapades, que no som menjat de tot lo dia, i ja comensa sentir rates per dins sa panxa

Mentres s'Hostaler arretglava es sopar, En Juan se'n va a donar recapte a sa somera i, com n'hi hagué donat, se posà en taula.

Com tenia més talent que un guina-vel nou, vos assegure que va fer bona lletra; i, com prou hagué menjat i posada sa panxa a plom, demana a s'Hostaler que li fassa mercè d'una pinta per fer se sa claxxa i d'un mirai per mirar-se; perque feia comptes d'anar a *Completes* hi volia anar ben enlestit.

Quant En Juan se fou rentat, se mira dins es mirai, i va romandre com si véss visions; no se sabia donar compte de lo que veia; e-hu tocava amb ses mans i no hu creia; se figurava que ets uis li feien dos. Era que dins es mirai veia sa seua cara tal com era antes d'anar a s'altre hostel, i tot satisfet se posa a pegar bots, se frega ses mans una amb s'altra i, demostrant una gran alegria, se posa a fer exclamacions di-guent:

—¿Ara ja no som *moneda falsa*! ¡Ja no estic *trasfigurat*! Som es mateix Juan que era abans! Estic segur que sa criada, pero ¿què dic? No era sa criada tal criada, era el mateix *Dimoni* en forma d'al-lota jove i garrida per afegit! Ara ja veig tot es manifest, ès ben segur que el *Dimoni* trobà que l'havia feta massa grossa en so *tras-figurar-me*, i s'ha feta *conciencia* de que me hagués de passetjar amb sa cara de tal manera, i la m'ha tornada posar tal com la tenia. ¡Be vaig fer de fogir de tal casa, que allò no es més que un niu de bruixes! Desde que no som allà, tot me va en popa: he baratat es gorà, que no yalies paies d'on jeu, amb aquesta somereta que ès lo que no s'és vist mai: rebent, garrida, ximple, que la poren monyir i bona de mantenir. I encara m'han fetes tornes! i llavò me som topat an aquest poble amb sa festa des *Patró*, que, segons diu s'Hostaler, es tan bufarella.

Amb això a queden ses *Completes*, i En Juan vestit amb sa roba millor que tenia i amb so capell un poc a la banda, surt de s'hostal i ¡cap a la esgle-sia!

A sa plassa de la esglesia hi havia dos festers plens de teia encesa, que omplien de claror tota sa plassa. Venedores, que hi eren anades de pobles externs, tenien a sa plassa de l'esglesia ses taules amb cacavets, castanyes, vellanes i torró, i d'en tant en tant cridaven:

—¡Vellana torrada! ¡cacavets! ¡castanyes! ¡torró de primera! ¡Hala fadrins, si hu de pagar ses vellanes a ses al-lotes! ¡veni aquí! que trobaren cosa bona i amb pocs diners!

La gent entrava, seguit seguit, dins l'esglesia, que estava uberta de pint en ample i se posaven ets homos a una part i ses dones a s'altra. S'escolà amb un ble encès enrevoltillat an es cap d'una canya i dos escolanets de demunt ses gornies des retaule encenien es ciris, que n'hi havia a luf.

Quant tot va estar encès, romp l'orga amb tot sa trompeteria i es dos escolanets amb sos cirials, menant a s'mig el Sr. Vicari, surten de la sacristia, i, una volta que foren a l'altar, es Vicari entona ses *Completes*. Es del hor, que per falta de capellans eren se-glars, li amollaven amb totasa gorga i es cantadoretz que, per tenir més bona

veu, havien menjats ous cruus, refila-ven com si fossen rossinyols.

Com foren acabades ses *Completes* la gent comensà a buidar, quedant tan sols algunes véies que s'erren aturades a resar.

Sa plassa de l'esglesia a l'instants va estar plena de gent. Es fadrins s'acostaven a ses taules per comprar vellanes i torró, per regalar a ses seues al-lotes, i ets al-lots, enforinyant-se p'es mig de la gent gran, no s'aturaven fins arribar a ses taules, per comprar de cacavets ses dues dècimes que les havia donades sa mare.

Amb això se sent una veu que crida: ¡Cinc pessetes a la una!

Era que encantaven ses *mateixes*, perque es ball havia de comensar.

Un floret de balladores, garrides totes, amb més or que un argenter i mudades amb ses robes millors de sa seua caixada, estaven assegudes dins es ball, esperant que les tocàs es torn per sortir a ballar.

Tot d'una que varen haver encanta-des ses «mateixes», surt a s'mig de sa rollada sa *Revel'tera* amb so jove que més bon preu havia posat a ses «mateixes». Com foren a s'mig, rompen es sons i es dos balladors alsen es braços, fan un revolt i, repicant ses castanyetes, ja són partits a ballar tan jugers, tan falaguers com si huaguessen fengudes ales an es peus; no tocaven sa terra. Després de aquesta colla en surt una altra i així, uns darrera ets altres, varen ballar fins a la mala hora.

En Juan se passetjava totsol, anant d'una part a s'altra, sensa que se descuidàs de fer sa passadeta per ses taules des torró, i allà carregava de vellanes; i com no tenia al-lota an'e qui regalar-les, les s'empassolava ell mateix.

Cansat l'homo de trescar per sa plassa, se'n entra dins una taverna, que hi havia allà devora que cada any es dia de sa festa d'es *Patró* feien gelat. S'asseu a una taula i demana que li duguen un tassó d'*aigo en-neu*.

Sa taverna a on entrà En Juan, era una casa amb una pessa des dos aigovessos, revoltada de tantes pintades de blanc, imitació a marbre, i ses cames color de xocolate. Un parei de dotzenes de cadires blanques, cordades de boa, amb sa respalera molt baixa, feien tira ran de ses taules. A s'enfront de la casa hi havia es tasser amb sa madona que despaxava, i penjats an es paladar de la casa dos quinquers amb una borla de paper a baix. De cada quinquier partien quatre tires de paper de diferents colors en forma de cadena que, fent sella, estaven fermades per s'altre cap a unes taxes, que hi havia ficades a sa paret. Su ran des portal des carrer hi havia una taula, forrada de giny amb tassons i platets, i just davora sa bomba des gelat.

Es taverner, que era un homo gran, vermei, qu'anava en còs de camia, arromangat fins an es colzos, sensa capell, amb un aixuga-mans dalt s'espal·la, anava d'una taula a s'altra, du-guent hi palanganes de copes o tassons de gelat.

Cap any s'era vista dins aquella taverna tanta d'animació. Molta gent externa era anada an aquell poble es dia de sa festa per veure ses *Corregudes*: perque hi havia moltes *antipaties* entre es cavall de *So'n Romaguer* i es de *So'n Tort*, i esperaven que hi hauria unes *corregudes* de pinyol vermei.

Entre es cavallistes no se parlava d'altra cosa més que d'aqueis dos cavalls

A una taula devora sa d'En Juan feien roll-let uns quants homos, puro encès, amb un parei de botelles davant i que prou se cuidaven de fer-les avall, i que xerraven p'es colzos.

—Jo estic segur, diu un, que es cavall de *So'n Tort* se'n durà sa joia, no hi tengueu cap dubte ¿Que no el vos heu mirat bé an aquest cavall? Te més bona brassada que's de *So'n*

Romaguer; és més falaguer, com corre; sab a on va. Així ès que no pert calada, se'n va dret en candela cap a sa joia, i llavò que està ben preparat. Heu de sebre que fa més de deu dies que no fa feina i no més menja xeixa torrada; s'homo que l'ha de fer córrer, l'acossa dues vegades cada dia.

Sabs que hi vas de calsat per aigo! diu un altre. Has de sebre que es cavall de *So'n Romaguer* n'hi dona amb una cuereta. ¿Que no l'has vist córrer mai? Cada llongo que pega, se tira vint passes euvant i, tocant a estar ben preparat, te dec haver de dir, que es seu amo no se s'amoca amb sa màniga, que no ès cap llec i llavò que es qui l'ha de fer córrer ès un homo que sab lo que du entre mans; basta, dir-te que no ha perduda cap joia mai.

—Idò, aquesta vegada serà sa primera que perdrà! diu es partidari des cavall de *So'n Tort*.

—Jo crec, diu un tercer, que neguns se poren dir lletjos, que se sentiràn alens tot lo camí, i que es gonyar sa joia dependrà des qui trega es cap a sa partida.

En Juan que s'era acostat a sa rollada, com sentí parlar de aquells dos cavalls, va pensar que son pare li havia encarregat que a totes ses reunions que anàs, sempre havia de parlar des seu negoci, bravetjant ses besties, que tengué en son poder; pensant amb això, va creure que era arribada s'hora de parlar-ne i enfloca aquesta:

—Si voltros bravetjau aqueis dos cavalls, ès perque no coneixeu sa meua somera; si la coneixieu, ja farieu un altre cantet. Es un animal que pot anar amb sos cavalls.

Tots es de sa rollada se giraren an En Juan i esclafeixen de riure, tret d'un que, com si se fos picat des joc, diu tot depressa:

—Sa teua somera pot anar amb cavalls si són tots ximplets i no n'hi ha cap de somerer; que de lo contrari, no li arrendaria sa ganancia a sa somera.

Després que aquells de sa rollada hagueren feta un poc de befa de sa sortida d'En Juan, foren partits altra volta a parlar des dos cavalls.

—Diven, diu un quart, que hi ha tan-tes *messions* posades.

En Juan, que no s'empatxava de raons, torna sucra ets ais en lo de sa somera, dient:

—Com corr, no toca sa terra! ¡Allò se diu un animalet que vola!

—Jo estic tan segur, diu un d'aqueis, que gonyarà es cavall de *So'n Tort*, que me porien gonyar sa camia que duc damunt!

—¡Fa tanta de via sa meua somera, diu En Juan, que taia es vent! Ja la veureu demà que la trauré a córrer an es còs. Quedareu amb sos cabells drets de veure un animal tan petit bronir tant!

—Cinc duros tenc per posar, diu un altre d'aqueis, p'es cavall de *So'n Romaguer*; i no te pos sa camia perque no vui que puguen dir de tu que has jugada sa camia.

—Vos assegure que no'n fan ses egos de *someretes* com aquesta meua! diu En Juan.

—¡Sabs que vols posar tu? diu un altre. Cinc duros de llengo!

—Quant l'haurà vista córrer a sa meua somera, diu En Juan, sé cert que tot seràn compradors que tendré per ella; però no tenen que venir, no ès venal a cap preu; es gust que té un altre, el vui tenir jo. Quant un té una cosa an es seu gust, que no la venga a cap preu!

Es de sa rollada, tan calents anaven parlar des dos cavalls, que no feren cas de lo que deia En Juan.

Es partidari des cavall de *So'n Romaguer*, com sentí sa que li havia enfloca es partidari des cavall de *So'n Tort*, sensa dir cap paraula se destira des serró i etziba es cinc duros dalt sa taula.

Posen es cinc duros de *messions*, però no per això se varen aturar de

rallar, sinó que, prenguent més corda, pareixen molins que havien perduda sa navia.

En Juan estava tot satisfet de lo bé que li era sortit s'elogi que havia fet de sa somera i creguent haver tocat amb un dit an el cel, va creure que ja havia acabada sa seu missió allà i diu an es de sa rol·lada:

—Companys, sa vostra conversa m'agrada molt; pero jo duc s'on enrra i me'n vaig a donar part a la nit. Fins demà a ses Corregudes! que voreu sa meua somera com se'n sab desfer.

I ja li ha estret cap a s'hostal, deixant aqñells homos que no s'aturaven de rallar ni de beure de tant en tant.

LAU PEL-D'OR.

Es set plets¹

Això era un pare que només tenia dos fiiis, En Pau i En Pere.

Se fan grans, En Pau, que era es major, corr sa quinta, cau soldat i ¡cap a servir el Rei!

En Pere fonc més sortat an es córrer sa quinta; no hi calgué, ni se va haver d'embarcar.

A son pare li agafa xètiga, i es mal s'encarnà tan fort contra ell que no hi valgueren metges ni medicines, i se'n anà a veure St. Pere com dos i dos fan quatre.

A son pare li agafa xètiga, i es mal s'encarnà tan fort contra ell que no hi valgueren metges ni medicines, i se'n anà a veure St. Pere com dos i dos fan quatre.

Va deixar lo poc que tenia an En Pere, perque no havien sabut res pus d'En Pau, i ja el donaven per mort. Llavò es soldats servien set anys.

En Pere entrà a s'heretat, ben content de no haver de fer partions amb negú; però dins un parel d'anys s'entrega En Pau des *servici* tot xarpat.

Com vé que son pare era mort, plorinyà una mica així mateix; però com va veure que En Pere s'era amparat de tot lo de ca-seua sensa deixar res per ell, li va caure molt tòrt.

Agafa En Pere i li diu:

—Pere, això no va que tu hages d'esser hereu de tot quant tenia mon pare, al cel sia. S'hereuatge es meu perque som es major.

—S'hereu som jo, diu En Pere. Tenc es papers ben estirats i pots pendre per allà on vulgues.

—Mira que te posaré plet! diu En Pau.

—Pose'n tant com vulgues! diu En Pere.

—Mira que no vaig de berbes! diu En Pau.

—Ni jo tampoc, diu En Pere.

En Pere amb tot s'hereuatge de son pare, que venia a esser no res, campava molt curt i set doblers no li feien un sou. Havia mester un bou per llaurar i en manleva un a un veinat.

El posa a s'arada, comensa a llaurar-hi, s'animal de desgracia pega amb ses banyes a sa soca d'una figuera i *trac!* se romp una banya.

Com En Pere veu allò, es mantí li fuig de ses mans i ja no fou capaç d'acabar aquell solc ni de comensar-ne un altre.

Desjuni i ¡cap a tornar es bou an es veinat!

Com aquest el veu amb sa banya que li penjava, poreu fer comptes quins uis degué badar.

—¿I què es estat assò? diu es veinat.

—No me'n parls! diu En Pere. ¡Una desgracia, homo! Ha pegat amb so cap a sa soca d'una figuera i s'ha rompuda aqueixa banya! Ni si l'hagués duita aferrada amb saliva dejuna! Perque

allò no es estat cop, sinó una mica de fregada.

—Bona casta de fregada! diu es veinat, i sa banya s'ès rompuda! Sobre tot, sia com sia, m'has tudat es bou, i el m'hauràs de fer bo!

—Homo! diu En Pere. Es bou sensa aqueixa banya pot viure molts d'anys, i fer es mateix servici que si tengués sa banya condreta. No es just que me fasses pagar tot es bou!

—Mira, diu es veinat, si no el me pagues ara mateix, te pos plet.

—Mal te puc pagar ara ni suara, diu En Pere, si no tenc una creu.

—Idò demà me'n vaig a Ciutat a posar-te plet.

—Idò ves-hi! diu En Pere. En Pau també diu que me'n posarà perque mon pare me fé hereu. Així en duré dos.

—¿Què me'n direu? Ell En Pau i aquell veinat lo endemà dematí se posen demunt una mula per hom, i ¡cap a Ciutat! a posar plet an En Pere.

En Pere se'n tem i ja los pitja a derrera a peu perque no tenia colcadura.

En Pau i es veinat troben un frare llec amb un ase encallat dins un grandíós fanquer, i en via neguna no el poria treure ni fer-li donar passa.

Germanets, diu es frare, per l'amor de Deu aidau-me a treure s'ase de s'encallador!

—Frissam massa! diuen ells. Derre-ran noltros en vé un altre que no frissa tant, i vos aidará.

Aquest altre era En Pere, que, com me veu es pobre frare amb s'ase encallat, se'n compati, i no hi feu dos mots. Tot d'una que es frare el convida a treure s'ase, diu que si.

—Per on voleu que l'estir? diu En Pere.

—Per sa coa, diu es frare. Jo l'estiraré p'és cabreste.

—Hala idò! diu En Pere.

M'amerra s'ase per sa coa, i li pega tal tirada, que li arrabassa sa coa i cau de cul amb sa coa dins ses mans; però s'ase amb una revulgada sortí de s'encallador.

—¿I això es manera d'estirar? dia es frare. Entre poc i massa hi ha mesura!

—Es que aquest ase devia tenir sa coa massa fluixa! diu En Pere.

—Es que vos heu estirat sensa ànima! diu es frare.

—Però vos he tret s'ase de s'encallador! diu En Pere.

—Però li heu arrabassada sa coa i el meu tujat! diu es frare.

—¿Tudat? diu En Pere. ¡No serà tant! Prou bon servici vos pot fer sensa coa! ¿De que li servia més que per arriuar-se ses mosques?

—Sobre tot, diu es frare, m'heu tudada sa bístia, i la m'haureu de fer bona.

—Ja hi anau errat! diu En Pere.

—Si no vos abonau a pagar-me s'ase, diu es frare, vos pos plet.

—Posau-me'n! diu En Pere. Ja me'n han mogut dos, i es vostro farà tres!

Aquell frare se posa damunt s'ase i li dona cap a Ciutat per posar es plet.

I En Pere derrera derrera i de d'allà cap a Ciutat també per rebrotxar totes aquelles demandes que li anaven a fer.

S'ase d'aquell frare era tan caminant que agafa En Pau i es veinat, les conta es pas d'En Pere, ells li digueren que també anaven a Ciutat per posar-li plet. I ralla qui ralla tots tres seguien camina caminaràs, fins que an es *pla de Ciutat*, troben un homo que duia un serró amb sa mà.

—Germà, diu En Pau an aquell. Si no es massa preguntar, ¿quina cantidat duis dins aqueix serró?

An aquell homo li vengué ben de nou tal pregunta, i romangué com estafaril·lat.

En Pau e'hu conegué i li diu:

—Vos ho demanava, no per res de mal, sinó per fer-vos guanyar un grapat de diners.

Quant aquell sentí aquell rossinyol, tot d'una muda de vert en blau, i diu:

—Sa cantidat que duc dins es serró, son cent lliures.

—Idò bé, diu En Pau, deixau aqueix serró damunt sa paret des camí, amagau-vos derrera sa paret, passarà un homo que mos vé derrera, veurà es serró, e'hi posará mà, llavò vos sortiu i deis:—*¡Uep, gran lladre! ¡venga aquest serró! que es meu!—Ell vos dirà: Jau-lo!* Llavò vos deis:—*Bono, lo primer hem de veure quins diners m'heu trets des serró!* Vos heu de dir que hi dúieu docentes lliures. I si vos hi posau fort, li fareu monyir ses docentes i així en gonyau cent.

An aquell homo s'idea d'En Pau li semblà avenguda de tot.

En Pau i es seus companys seguien de d'allà cap a Ciutat i aquell deixa es serró dalt sa paret a sa voreira des camí i s'amaga derrera sa paret.

En Pere, *tris tras tris-tras*, al punt arriba a s'endret des serró, el guipa i diu:

—¿I això que es un serró de diners? S'hi acosta, l'hagafa, l'alsa, sent es renouet de sa plata i s'or e'hi afica sa mà; en treu una partida de pessetes, durets d'or i dobles, i s'exclama:

—Sí que me convé gordar-lo an aquest serró! no sia cosa que en pass un altre i el fassa sauvatge.

Mentres el s'amagava dins sa butxa-ca, guaita aquell amagat derrera sa paret, i ja li enfloca an En Pere:

—¡Uep, gran lladre! ¡Venga aqueix serró! que es meu.

—¿Vostro? diu En Pere. ¡Mostrau com!

—¡Vos dic que es meu i que hi dúia docentes lliures! diu aquell.

—Jo, diu En Pere, no he contat lo que hi ha! I si l'he agafat i el m'he amagat, ès estat sensa cap mal fet, per salvar-lo de ses uncles d'un altre. Ara si vos me feis veure que es vostro, el vos donaré!

Aquell li dona an En Pere totes ses senyes des serró, que les sabia bé per que ara seu.

En Pere a-les-hores se treu es serró i Panava a donar an aquell; però aquell digué:

—No, primer hem de contar si hi ha ses docentes lliures!

—Contem-ho! diu En Pere.

Conten es diners que hi havia dins es serró, i ja hu crec que només e'hi hagué cent lliures.

—I ses altres cent ¿a on són? diu aquell.

—Jo no hu sé! diu En Pere. Jo lo que puc jurar, que jo no he decantada des serró ni mitja treseta.

—Cent lliures heu decantades, ell! diu aquell homo.

—Jo vos dic que no! diu En Pere.

—I jo vos dic que sí! diu s'altre. Res, ara mateix me'n vaig a donar part an es jutge de que m'heu espampola les docentes lliures! ¡No vos n'escapau d'un plet i d'anar a presili!

—¡Ja no me vé a un plet! diu En Pere. ¡Aqueix tres homos que me van davant, van a moure-me'n un per hom de plet. Anau hi vos també i se-reu quatre!

—Vaja si me'n hi aniré! diu aquell.

I ja li ha estret cap a Ciutat a moure plet an En Pere.

En Pere seguía derrera derrera, ja ben cansat, fins que arrivà a *Ses Enramades*, pren es pont de sa *Porta de St. Antoni*, i guipa dins es *vall dos serradors* que hi serraven una soca lo més polit.

S'aboca un poc a s'empit de sa voreira des pont per reposar una mica i mirar aquells serradors, i justament passa una bístia amb dos grandíosos feixos de llenya damunt escorbeis, que s'acostá tant an En Pere, que li etziba tal costerada que En Pere pegá de bec dins es *vall* damunt un serrador d'aquells i el mata, però En Pere no tengué res de nou.

S'altre serrador era un fii des mort, i poreu fer comptes s'escandol que va moure an En Pere, que deia que no hu havia fet aposta de caure; pero es po-

bre fii no s'empatxava de raons, i diu an En Pere:

—M'heu mort mon pare i el m'hau-reu de fer bo! I si no, vos pos plet.

—Posau-me'n! diu En Pere. Ja n'hi ha altres quatre que van a posar-me'n, i així sereu cinc.

—Idò en sereu servit! diu aquell pobre fii.

Se'n va dur amb altres son pare a ca-seua, i En Pere se'n entrà dins la Ciutat, sensa sebre per on caminava, de tants d'entreversos com li havien succèits.

I aquí posarem forqueta, perque encara n'hi succèiren més, segons veurem dissapte qui vé, si Deu ho vol i som vius.

JORDI DES RECÓ.

Notícies de Manacor

Sa benedicció de sa primera pedra de s'església des Port. Va esser diumenge, i anà de lo millor. A una altre banda publicam s'acta que posaren davall sa *primera Pedra*, a on se conta lo principal de sa funció. Hi comparagné gran gentada. Feren una grandiosa *enramada* derrera l'esglesieta actual, de s'emplaria que ha de tenir s'esglesia novella, marcant amb bigues ses parets i rafes. Allà on ha d'esser es presbiteri, hi posaren un altar, a on digueren l'ofici i derrera l'altar hi havia una creu grossa tota *enramellada*, segon manen ses Rúbriques. Sortí de l'esglesieta actual una processó i quatre amos distingits des Port duien dalt una civera *enramellada* sa *primera Pedra*, cap allà on l'havien de posar, davall sa rafa des presbiteri de sa banda de s'Evangelí. Tot se feu així com mana la Santa Mare E-glesia. El M. I. Mn. Antoni Sanxo fonc el predicador, i se deixà caure un sermó de pinyol vermei, segons acostuma. El popular i simpàtic P. Robert Redal dirigi el chor cantant-se sa *Missa d'Angels*, molt bé. Hi hagué una bona *oferta*. Tothom romangué molt agradat d'aquella festa. Es padrins: D.ª Angella Amer i D. Juan Servera i Camps tengueren a dinar l'Il·lm. Sr. Vicari Capitular, los Molt Il·lustres Mn. Juan Quetges i Mn. Antoni Sanxo, los Rts. Sr. Vicari del Port i el P. Robert i Mn. Antoni Truyols, tractant-los espléndidament, com ho hauria fet, si fos estat viu, D. Juan Amer, que es el qui ha feta possible sa construcció d'aqueixa esglesia, deixant per tal objecte deu mil pessetes.—Aquesta esglesia novella ha d'esser d'estil ojal pr mitiu, de quant ja feien les voltes i arcades apuntades, però els forats (portals i finestres) de mig punt. Els plans estaven exposats a sa paret de sa esglesieta actual per que la gent les pogués veure, i ferse'n càrrec d'aqueixa nova construcció, que Deu fassa vegem tots acabada. Amèn.

Han anomenat Regent de la Parroquia de Pina es nostro bon amic Mn. Guillem Femeníes, que fonc Vicari de S'Horta tant d'anys, demostrant gran seny i zel de la salvació de ses ànimes. Tot li sia enhorabona.

Diumenge feren una crida manant; primer. Queda privat tirar an es carrer algo bruta ni regar-hi. Segon: Cadascú ha de regar amb algo neta sa sua carrera. Tercer: Han de menar ben netes boals, estables i sols. Qui no les hi men, li faràn treure des poble es bestiar. Quart: Qui tenga porcs malalts o que se muiren, ha de fer-ho a sebre an el senyor Ba'le.

Anguany la gent fa molts de formiguers perque diuen que es superfosfats aniràn molt cars. Ara estan a catorze pessetes i mitja i diuen si prest aniràn a quinze. Bo es que fassen molts de formiguers, però millor seria fer-los bé, i deim això perque són molts que los donen terra tantes de vegades com es foc los surt damunt. Això no es fer-ho bé. Es formiguer, quant ha acabat de cremar sa llenya, no li han de dar més terra, perque a-les-hores ja no s'hi afegeix més riquesa de potassa ni de nitrogeni per lo quant ha acabat sa producció d'acid carbònic.

Es formiguers s'han de fer petits i molts i com més tardans millor. Si poriem assegurar-mos de s'estivete de Sant Martí, mos conven-dria fer-los després d'haver plogut.

Sa calor s'ès desperta de bon de veres; fa un sol d'aquell que solen dir que *acapona* o *sotregeix es cervell*. La gent enguany pareix que vol fer i fa molts de formiguers per lo quant sa femada química sembla que ha d'anar molt cara. Sa terra ara per ara es massa seca, i té massa bo de fer es cruiar; com sa riquesa principal des formiguer, es sa potassa i s'acid carbònic i aquest fuig quant sa terra es massa cuita, vetaquí perque noltros opinam que sa femada de formiguer han d'espera a fer-la quant quant ja ha plogut; ja sabem que llavò cremen manco, però més aprofitat.

Tipo lit. de Amengual y Muntaner.

¹ La me contà Mn. Juan Ferriol de Si-neu, al cel sia ell i tots los morts. Amèn.